

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Narudnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navedne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nemški „šulverein“.

Lineški škof, sam po rodu Nемец, preč. g. Rudigier, obsodil in svaril je nedavno pred nemškim „šulvereinom“, ki ima svoj pravi sedež v Berlinu na Prajzovskem. Nemške konservativne novine mu očitajo še „veleizdajske“ namene in svarijo Avstrijane pred njim. Vkljub temu se sme to nepotrebno društvo razsajati pri nas ter dobiva podpore celo od c. k. uradnikov, profesorjev in učiteljev.

Lani je štel 6388 društvenikov, na Štajerskem 4304, Koroškem 737, Kranjskem 532, v 636 podružnicah, teh je 70 na Štajerskem, 21 na Koroškem, 3 na Kranjskem. Potrošil je lani zvečinoma na ponemčevanje Slovanov 150.000 fl. letos pa 258.000 fl.

Na Českem vzdržuje 24 šol in podpira mnogo drugih, tudi judovske, pa le tajno, ker so Čehi silno razdraženi. Nekje so šolsko vodstvo prisilili, da je vse šulveranjske knjige, pisane, podobne, zemljevide moralo v škrinjico spraviti in na Dunaj poslati nazaj! Tudi zoper Italijane ne opravi nič. Največ si pa upa doseči pri nas Slovencih; mi smo tem slovanščecem še dovolj mehki, da nas v teutonski trebuh pospravijo in prebavijo; to povzamemo iz šulveranjskega obnega zbora v Linci binkoštno nedeljo.

Poročevalec je sicer trdil, da na Kranjskem ni več veliko upanja za nemštvo, kajti kar šulverein letos postavi, utegne uže drugo leto propasti.

Na Koroškem pa ni treba veliko več storiti, ker tam so uže itak vse šole ponemčene, slovenske šole ni nobene več. Ondi se daje učiteljem samo Judeževih grošev, da marljiveje slovenske otroke v polunemške trapeze pretvarjajo, ki potem zoper nemške sosede niso več zmožni vzdržati se; s časom vendar utonejo in preminejo.

Vse drugače je na Štajerskem: tukaj so tla ponemčevanju še ugodna, ali slednji čas je,

narodni možje nemškutarjev še niso premagali in zato mora šulverein tem hiteti na pomoč. No, in to se tudi godi, kolikor največ mogoče.

Graški profesor Ferk (slovenski odpadnik) in ravnatelj Stoper v Radgoni sta prevohala Slovenske gorice, in naznanila, kder bi Slovencem bilo mogoče priti do živega. Šulverein je dal tedaj šolo postaviti v Rači, v Sladkem vrhu in Lugaci; za slednjo je dal 2000 fl. Lugatec mora za Nemce biti kot središče za ponemčevanje Slovencev. Šolam v Spielfedu, Gomilici in Ernaui pa dajejo podpore.

Nadalje osnovali so v Pekrah nemškovalnico, kakoršno ima znani Wretzl v Radvanji, pri sv. Magdaleni in Studencih. Vozeniške in Vuhredske šole je dal šulverein denarjev za stavljenje novega poslopja proti temu, da se deca ponemčuje. Mahrenbersko, Vojniško, Vitanjsko ima tudi nekako na rovaši in v Sevnici novo ponemčevalnico.

Kolikim in katerim učiteljem pa Judeževih grošev deliva, tega še ni povedal poročevalec. Preveč ga je bilo menda sram!

Tako deluje in rogovili nemški šulverein pri nas Slovencih. Komu to v srce ne sega in v obrambo ne spodbuja, v tem ne vreje po žilah slovenska kri!

Desterniški.

Kanonik in dekan preč. g. Žuža pa dr. Glantschniggov Kmetški prijatelj.

(Lisjakovemu dekanu v poduk.)

Celjski dr. Glantschnigg je v svojem „Kmetškem prijatelju“ trdil, kako njegov list uže „veličanska duhovščina“ čisla in podpira, posebno pa nek „dekan“. Če to bahanje ni kosmata laž, tedaj pa mora tisti dekan pravi liberallec in potuhnjeneec biti, ki iz nevednosti ali hudobije podpira liste, katerih podpirati nobenemu poštemu duhovniku ne dohaja. Sledče mu utegne vsaj nekoliko liberalnega peska iz oči in ušes izpihati.

Preč. g. Laški kanonik in dekan, 83 letni

Anton Žuža, so baronu Washingtonu, predsedniku kmetijske družbe štajerske pisali, da izstopijo iz družbe, ako bode centralni odbor še na dalje podružnicam določil „Kmetkega prijatla“ ki je tako pisan, da „veljavnosti duhovenstva škoduje.“ Baron Washington je odgovoril pa gotovo krivo podučen rekel, da centralni odbor ni „Prijatla“ ampak le njegovo „Gospodarsko prilogo“ slovenskim podružnicam določil, kar pa ni res. Centralni odbor je tudi „Prijatla“ razpošiljal brž čas brez vedenja barona Washingtonovega. Vse to se je objavilo v listu Südsteirische Post. Za dr. Glantschnigga in njegove nemškutarske tovarše bilo je to blisk iz jasnega neba. Nekaj časa bil je ves omamljen; potem je pa zopet malo k sapi prišel, se v svojej uže dovolj znanej predrznosti zaletel v svivolasega starčka in v javnem pismu, tiskanem v celjskej „nahtvahterei“ tirjal, naj se mu opraviči in dokaže, da je „Prijatelj“ pisal zoper duhovništvo. V „Südsteirische Post“ pa je po sili vrinol, da ni res, da bi njegov listič kedaj bil katero zoper duhovnike bleknol. No, tukaj pa je po nosu in hrbtu dobil, da se zastonj oteplje. Dokazalo mu se je črno na belem, da je ali uže vse pozabil, kar je pisal, ali da predrzno taji, česar nihče več vtajiti ne more.

Preč. gospod Laški dekan zavrnoli so ga pomolivši mu pod nos to, kar je dr. Glantschnigg v svojej neprevidnej budalosti pisal v 5. štev. Prijatla dne 17. sept. 1882 v sestavku: „Pri luči je dobro živeti in umreti,“ meneč: „On, (kmet) ki od svita do mraka napenja silovito svoje moči, da mu ostane jedina kravica v hlevu, da obleče deco, sebe in ženo za zimo, da si pridobi telesne hrane za družino, prost in nedolžen mučenec nima drugega, nego nedeljo ali kakov sejm, kjer si privoščji za groš belega kruha, o dušnem napredku treba mu ni vednosti, ker je itak že dovolj izurjen v lizanju črnih rok.“

Südsterische Post pa je iz „Prijatla“ povila šopek dr. Glantschniggovih kopriv duhovnikom v njegovej ljubeznjivosti namenjenih: 1.) „Ni bilo kaj lahkega in dosti truda jih (liberalce) je stalo odpraviti farsko gospodarjenje po šolah (štev. 3. 1883 dne 11. januarja); 2.) „Bistre solze točijo naši zagrizenci po dobi pred 12. leti, ker dandanes zna šolski fantek in deklica spodobno se vediti (t. j. vesti) in obnašati, brez da bi se umazancem roke slinile“; 3.) „naj svetohlini rogovileži še tako po osvojenju šol in učiteljstva sline cedijo, mi ja dobro vemo, da oslovski glas oblakov ne predere.“

No, tukaj se je pobožni lisjak pred slovenskimi piškami precej spozabil, in dovolj jasno pokazal, da je res to, za kar ga sploh imamo. Vsak vesten duhovnik, vsak veren Slo-

venec bo iz povedanega lahko posnel, kar mu je tukaj storiti. Tako zaničljive besede o duhovnikih sploh beremo sicer in navadno le v freimaurerskih tiskovinah.

Gospodarske stvari.

Vabilo

k prvemu občnemu zboru „Cesarjevič Rudolf-ovega sadjerejskega društva za Spodnji Štajer“.

Dne 20. maja, to je v nedeljo popoldne ob dveh v šolskem poslopji v Št. Jurji ob južni železici, bode imelo to društvo svoj prvi občni zbor s sledečim obravnavalnim redom:

1. Nagovor in poročilo predsednikovo;
2. Poročilo blagajnikovo;
3. Stavljenje poverjenikov;
4. Govor g. Boštjančiča o sadjereji in
5. Razni nasveti.

K temu zborovanju se prav uljudno vabijo vsi p. n. društveniki, sadjerejci sploh, prijatelji sadjereje in domoljubi v obče, da se od vseh krajev prav obilno udeležé.

Oni p. n. domoljubi, ki so se namenili društvu pristopiti, pa društvenemu blagajniku g. Fr. Praunseis-u tega niso naznanili, se nujno prosijo, da svoj pristop pred 20. t. m. naznaniti blagovolijo.

Cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo za Spodnji Štajer.

V Št. Jurji ob južni žel. 12. maja 1883.

V. Jarc,
tajnik.

Dr. Ipavic,
ravnatelj.

Lipa bučelicam izvrstna paša.

Med velikim drevjem zavzema gledé bučelične paše lipa prvo mesto. Pa ne samo to, tudi lepo drevo je lipa. Kaj čuda, da je Slovanskim narodom postala preljubo drevo.

Lipov les je lepo bel in mehek, se da posebno za mizaraka dela in za rezbarije dobro rabiti, daje nadalje dobro oglje za smodnik in za risanje. Cvet daje čaj, ki ga visoko cenijo in suhega po 25—30 kr. kilogram plačujejo.

Naši Slovanski pradedi so lipo zelo obrajtali. V vsaki vasi so jo posadili, pri vsaki cerkvi, skoraj pri vsaki hiši, da so se potem v njeni senci shajali, odpočivali pa tudi o važnih zadevah posvetovali.

Ker so pa Slovenci od nekaj bili izvrstni bučelarji, so koristnost tega prekrasnega drevesa tudi v oziru na bučelorejo kmalo spoznali in ga za to tudi svojim ljubljankam drobnim bučelicam za ljubo pogosto zasajali.

Lipa je pravi obilni studenec strdi in voska. Ona cvete 10—14 dni in to je dosti časa,